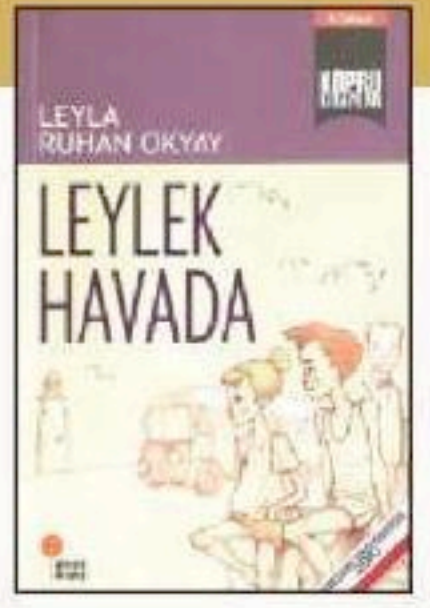

Leylek Havada

Leyla Ruhan Okyay, Semih Gümüş'ün derlediği, Günışığı Kitaplığı tarafından 2007'de yayımlanan "Gençlere Çağdaş Türk Edebiyatından Öyküler-1 Dikkat! Kırılacak Eşya" adlı kitaptaki Mardin güzelleme ile gençlik edebiyatına göz kırpmıştı. Leyla Ruhan Okyay bu defa bir romanla gülümsüyor gençlere.

□ Mavisel YENER

Leylek Havada, editörlüğünü Semih Gümüş'ün üstlendiği Köprü Kitaplar dizisinin 14. kitabı. "Leylek Havada" doğuştan şanslı bir kitap; çünkü Köprü Kitaplar dizisi 2010'da Memet Fuat Yayıncılık Ödülü almış. Yayınevinin bu dizi kapsamında bastığı/basacağı bütün kitaplar otomatikman ödüllü sayılıyor. Leylek Havada'nın kapağına da ödül ibaresi koyulmuş.

Leylek Havada, yazarın yaşamından izler taşıyan, anılarla harmanlanmış bir roman. Kitap üç bölüme ayrılmış. Bölümler birbirinden bağımsız da okunabiliyor. Yapıtı bir roman olarak değerlendirebileceğimiz gibi üç uzun öykü gibi de görebiliriz. Özellikle son bölüm anı/gezi tadını veren hareketli bir kurguyla sunulmuş.

Roman, Marmara Denizi kıyısında, Silivri'de yaşayan Ayça'nın dilinden anlatılmış. Ayça'dan küçük ikiz kardeşleri, bir de İstanbul'da yatılı okuyan ablası var. Silivri'nin denizi uçsuz bucaksız görünüyor Ayça'ya... Gökyüzü de öyle. Ayça'nın hayallerinden biri, başka ülkeler, başka insanlar tanımak. Düşsel yolculuklarında nerelere gitmiyor ki... Önce Avrupa'da dolaşıyor, Cebelitank'tan Afrika kıtasına geçiyor. Kimi zaman Eiffel'in tepesinde buluyor kendini, kimi zaman da balta girmemiş ormanlarda kanat çırpıyor düşleri. Kasabadaki bütün çocuklar gibi Ayça da Avrupa'dan otobüsler geldiğinde çok heyecanlanıyor. Turistlere özeniyor, bir gün o da onlar gibi olmak istiyor. İngilizce öğrenmesinin şart olduğunu düşünüyor. İstanbul'da okuyabilirse bunu başarabileceğini biliyor. O nedenle parasız yatılı sınavlarına giriyor. Öylesine öğrenme isteği ile dolu ki, kendini Martı Jonathan'a benzetiyor. Ayça, pek çok zorluğun üstesinden gelip yatılı okul sınavını kazanıyor. Böylece kitabın ikinci bölümüne geçiyoruz.

"Bir Yatılı Okul Macerası" başlıklı bölümde Adile Sultan Kız Lisesi'nin kapısından giriyoruz. Yatılı okula ilk kez giden Ayça'nın yaşadıklarıyla duygudaşlık kuruyoruz. Ayça, ilk gece öyle çok ağlıyor ki, herkes başına toplanıyor. Okula alışması öyle pek de çabuk olmuyor; ailesinin özlemi sürekli içini yakıyor. Bu özlemlerle başa çıkmasında ona yardım eden tek arkadaş, şiir defteri. Kitabın bu bölümü dersler, yatakhane, etüt arasında geçen koyu gri günlerin dökümü gibi. Ayça okulda ilk yılını bitirdiğinde babası büyük sürprizi açıklıyor: Otobüsle Avrupa'ya gidecekler. Ayça, yaşamı boyunca kurduğu "turist olma" hayalini bu kez gerçekten de deneyimleyecek. Yaratıcı, gezmeyi seven bir babaya sahip olması Ayça'nın şanslı.

Kitabın üçüncü bölümünün başlığı: *Inanamıyorum*. Ayça'nın düşü gerçekleşiyor, otobüs ile Avrupa turuna çıkılıyor. Fakat o da ne, otobüste büyük bir sürpriz bekliyor onu. Bu sürprizin ne olduğunu söyleyip okuma keyfinizi bozmak istemem. Bulgaristan, Yugoslavya (o zamanlar henüz parçalanmamış), Avusturya, Almanya, sayfalarda renklerini, seslerini, kokularını duyacağımız ülkeler. Heidi'nin yaşadığı dağları aşip Viyana'ya ulaşmak, Avrupa kentlerini bir masalda dolaşıyormuşçasına adımlamak isteyen okurlar Ayça'nın elini tutsunlar...

Kitap, ben yaştakilerin ağzında akide şekeri tadı bırakıyor. Bugünden o günlere bakmak ilginç duygular yaşıyor. Ayça, televizyonların siyah beyaz izlendiği, Heidi'nin en sevilen çizgi film olduğu, asansörlü apartmanların sıra dışı görüldüğü, Ayşecik filmlerine salya sümük ağlandığı yıllarda yaşıyor çocukluğunu. Elbet şimdi de çocukların kitapta özdeşim

kurabileceği pek çok karakter var. Çünkü, hangi yüzyılda olursa olsun, ilköğrenlik çağının değişmeyen arayışları, duyarlıkları, heyecanları aynı.

İlköğrenlik çağlarını yaşayan hemen herkesin beğendiği, âşık olduğu biri vardır, Ayça'nın da var tabii. "Onu gördüğümde kalbim güm güm atıyor, içimi çiçekler kaplıyor sanki; renkli, ışıltılı çiçekler. Durmadan onu düşünüyorum, hiç durmadan... Ama onun adını kimselere söylemedim." (s. 15) Ayça, çok beğendiği Ege ile ileride evlenmeyi bile düşünüyor! Ege, her yaz tatilinde Silivri'de yazlığa geliyor. Onun da anne ve babası Ayça'ninkiler gibi öğretmen.

Ayça'nın kişiliğinde, ilköğrenlik çağının bütün özelliklerini gösteriyor bize yazar. Boyunun uzaması, göğüslerinin kabarması gibi fiziksel değişimin yanı sıra duygusal değişimler de yaşıyor. Bazen kararsız oluyor. Zaman zaman akli havalara uçuyor. Söz gelimi, annesi bakkaldan alması için ne ismarlasa yanlış getiriyor. "Mesela sirke mi ismarladı, ben zeytinyağı alıp getiriyorum. Çünkü bir çiçeğe, böceğe ya da bir hayalin peşine takılıp unutuyorum alacağımı." (s. 20) Ayça, yaşadığı mahalleyi anlatırken, orada yaşayanları da tanıtırıyor okurla. Betimlemelerin her biri sayfalara resimler çiziyor: "Çekirdekçi Bilal Abi zayıf, küçücük bir adam. Gözleri nokta gibi... Kısrak bakar hep. O zaman gözbebeği hiç görünmez, sana iki küçük çizgi bakar... 'Gözleri ne renk?' dersiniz söyleyemem, hiç görmedim. Gülüşü bütün yüzünü kaplar. Durmadan gülümser, sanki dünyada ondan daha mutlu bir adam yokmuş gibi." (s. 23)

Leyla Ruhan Okyay'ı yetişkinler için yazdığı *Gölgesi Güz* (Gendaş, 2000) ile tanımış, ardından *Geyikli Orman*'i (Can Yay.) okumuştum. Okyay'ın projesini yaptığı *Fırat'a Karışan Öyküler*, kitaplığımın "iz bırakıcılar" bölümündedir. Toplumsal acıları belgelemeyi, onları satır arasına yerleştirmeyi seven bir yazar olarak duruyordu belleğimde Okyay. Leylek Havada'yı okuduktan sonra da bu görüşüm değişmedi. Kitabın üçüncü bölümünde anlatılan Viyana gezisinde okuru karşılaştırdığı Ziya Usta, bunun en iyi örneklerinden. Ziya Usta, Viyana'da lokanta çalıştıran biri. Silvanlı Ziya, yirmi üç yıldır Viyana'da; sıla özlemiyle kavruluyor. Silvan nere, Viyana nere! Nereden düşmüş aklına oralara gitmek dersiniz? Bu sorunun yanıtını Ziya, gözyaşları içinde veriyor: "Emmim oğlu çağırırdı, çatışmalardan kaçtık, çatışmalardan... Yoksa kim bırakır evini ocağını değil mi?" (s.136) Böylece, Okyay'ın öykülerinde de sıklıkla kullandığı göç teması, romanında yine karşımıza çıkmış oluyor. Kitap derinlikli çözümlenmeleri hak ediyor; ne ki bu köşenin boyunu aşar bu.

Yazarın Ziya Usta'nın kişiliğinde anlattığı toplumsal acılar gibi başka örnekler de var kitapta. Berlin Utanç Duvarı'nın anılması, Anadolu'dan götürülen arkeolojik eserlerin sergilendiği Berlin Pergamon Müzesi'nin anlatılması gibi...

Kitaptaki kahramanlara büyüteç tuttuğumuzda hepsinin özlemleri, tutkuları olduğunu, bunun kurguda vurgulandığını görüyoruz. Bu özlemler çocuklara ait olunca özlemleri gidermek, hayalleri gerçekleştirmek istiyor yazar, ne de iyi yapıyor.

Leylek Havada, gençlerin edebiyatla aralarında kuracakları köprünün sağlam ayaklarından biri. Semih Gümüş'ün deyimiyle "Bu bir hayal köprüsü. Geçmeden ne olduğu, ne işe yaradığı anlaşılmaz." ■

www.maviselyener.com

*Leylek Havada/ Leyla Ruhan Okyay/ Günışığı Kitaplığı/ 166s./ 2012/ 14+